

TELEGRAFUL ROMÂNULUI

Nr. 16. ANULU XIV.

Sabiiu, in 24 Febr. (8 Mart) 1866.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joia si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provincie din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2. cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2. cr. v. a.

Sabiiu 23 Fauru.

Nimic'a pe lumea acést'a nu e mai usioru decâtu a strică a destrui ce-va. Nimic'a mai greu decâtu a edifică ce-va, ce sa aiba duratate. Nimic'a mai usioru pe lumea acést'a decâtu a te pune pe terenu negativu si nimic'a mai greu decâtu a sustine o activitate neintrerupta, a cărei urmări sa fia nunumai durabile, dara sa fia si neespuse cricelor celoru pricepatori si nepricepatori.

Asifeliu este positiunea natiunei romane astadi grea si critica. ba o vedeamu trasa la indoiela chiaru si de fii sei. Unu numeru de rele se deducea din participarea lor la actiune, pe candu nu vinea nimenea sa ne deslusiésca chiaru si lamuritu prestigiele din o negatiune absoluta. Plebeii romanilor vechi esise pe muntele sacru, se pusera pe terenulu negatiunei si ore fabul'a lui Meneiu Agrippa sa fia fostu in stare de ai indemnă, cá sa parasésca terenulu ocupatu? Atunci trebuie se dicemu, ca simpli omeni trebuie sa fia fostu acei omeni, cari prin o simpla poveste sa se induplece a parasí terenulu ce l'au fostu ocupatu.

Ni se pare ca precum atunci amenintiarea inamicului comunu decise întorcerea plebei in Rom'a, asiá si acum starea cea ticalósa materiala si spirituala in care ne aflămu, ne indemnă a nu parasí, ci a remanea pe terenulu actiunei pe carele ne-amu pusu.

Astadi insa, deca ne putemu esplică situatiunea din dñuarie, vedemu, séu ni se pare celu putinu asiá, prea multu zelu din partea unor'a pe terenulu actiunei. Vedemu ca se facu proiecte de o eventuala pactare cu Ungari'a la diet'a din Pest'a in privint'a uniunei. De alta parte se facu propuneri de unu congresu séu adunare, carea se botéza si cu numele de universitate a romanilor, ceea ce sa nu aiba mai putinu de scopu, decâtu compunerea unei representatiuni a la universitatea sasésca. Mai vinu printre acestea si unele idei, cari se paru a ne indreptá in cele ce amu disu si noi dar si „Gaz. Trans.“ candu amu mentiunatu, ca magiario-secuii nu au participatu la diet'a din 1863/4.

Departe sa fia de noi de a avé intentiunea, cá sa intrămu in vre-o polemica cu cine-va acum in tempulu acestu scumpu; din contra apretiuimu interessulu de caps'a natiunala ori in ce forma ni se arata; insa ne tememu numai, ca prin zelu prea multu sa ne aruncămu sagét'a dincolo de tînta.

Sa nu fimu nici formalisti ex professo, nici sa schimbămu principiulu cu capriciulu cerbicosu.

Credemu asiá dara, ca noi dela cele de pâna acum trebuie numai sa procedemu mai departe, dar pe bas'a celoru din trecutu. Ce amu cerutu noi dela tronul prin „votulu minoritătiei“ in privint'a uniunei si care au fostu reservatiunile date de către romani cu ocaziunea alegerilor de fatia? Scimu bine, ca noi dorimu, ca uniunea încātu privesce tiér'a nóstra sa se trateze in o diet'a transilvana; iara mergerea nóstra ad hoc la diet'a ungurésca este numai cu privint'a la actulu incoronărei, încātu adeca regele e totu odata si mare principe alu Ardélului. Cugetămu ca acest'a a fostu conceptulu politicu alu románilor si nimic'a mai departe. Ceealalta actiune a romanilor ardeleni in Pest'a este defensiv'a tocm'a a acestui conceptu. Aclamatiunea poporului románu la reintorcerea anteluptatorilor nostri dela Clusiu in anulu espiratu, credemu ca au afirmatu acestu principiu si sperămu ca acest'a nu va fi evaporatu cu cele din urma cuvinte pronunciate la manifestarea de bucuria, candu se primira barbatii cari ne-au reprezentatu la diet'a din Clusiu. Motive politice cari sa ne fia strapusu de pre terenulu acest'a, dupa sciint'a si cunoscint'a nóstra inca nu sunt.

Déca este asfeliu, atunci credemu, ca barbatii nostri căroru si s'a incredintiatu reprezentarea la dieta, au in cea mai mare claritate demarsi'a lor si ce aru fi de a li se mai dá pre drumu nu scimu, afara deca cumva s'au schimbatu situatiunea, séu deca vomu avé sa dămu votu de neincredere celoru ce ne au reprezentatu la diet'a din Clusiu.

Mai departe, ca lucrurile aceluor romani, cari apera interesele nóstre in diete séu ori si unde le recunoscemu de ale nóstre si ca avem dreptu a ne increde sórtea natiunala in mánile lor, a privi intr'ensii universitatea natiunala este lucru firescu, dar

ca sa fie ei vreo 15 insi universitatea legala *) a unui milionu si atatea sute de mii de románi, nu ne vine la socotela, pentru asiá ce-va suntemu cu multu mai pretensivi si sperămu, ca legislatiunile viitoare, cari voru avea chiamarea de a ne scóte din confusiunea de sisteme elatinátore, neobservate nici chiaru pe parlamentulu asiá numitu secaiescu, voru tine socotela de nedreptatea, ce numai cu indignatiune trebuie sa o simta fia care romanu.

E tristu dar dupa realitate adeveratu, ca la noi alegerile nu se facu dupa cerintiele de astadi, dupa natiunalitati, ba nici dupa suflete, ci dupa jurisdictiuni; iara jurisdictiunile le aflămu preste tota tiér'a mai multu séu mai putinu cosmopolite va sa dica séu a doua séu a trei natiuni. La alegeri de ablegati romani nu concurgu numai romanii, ci si alii. De jure dara nu putemu pretinde, ca cei alesi sunt numai reprezentantii nostri, pentruca atunci minoritătile aru remanea ne reprezentate, prin armare nici o dieta in nici o tiéra nu aru reprezenta tiér'a intréga, ci numai majoritătile ei. La confusiunea cari ni se presenta fatia cu interesele nostre, dedusa de maiestri'a ardeleana de reprezentare, nu suntemu noi de vina, ci cum amu disu sistemele, cari adi nu mai corespundu si cari vatema pre totu pasulu interesele poporului celui mai numerosu. Vedemu dara ca din punctulu de vedere alu dreptului (jus) cu legile esistinte nupotemu deduce universitatea, de care dureru nu s'a cugetatu diet'a din 1863/4, prin urmare aceea nici nu se póte convocá numai asiá deadreptulu, ci celu putinu sub nume de congresu, ce e cu totul altu ce-va si ce nu se póte fára de invoirea guvernului, si la ce forte bine au oservatu Gaz. Trans. in o nota aseia la o corespundintia din Rupea in Nr. 12.

Aru mai fi sa atingemu despre asertiunile ca si natiunea magiara au fostu reprezentata in diet'a din 1863/4. Precum inse romanii respingu votulu ablegatului Hoszu dela diet'a din Clusiu si nu voru salu cunosca de aluseu, asemenea sunt in dreptu magiario secuii a nu primi votulu celoru ce au fostu in diet'a de a colu, cu atatu mai vertosu cu cátu afara de 2, ceialalti au fostu regalisi.

Lui Adam, ne invatia scriptur'a, i a fostu unu pecatu deajunsu, cá sa pearda paradisulu si se aduca atatea nenorociri preste nemulu omenescu. Asia si unei párti insemnate a nobilimei romane au fostu deajunsu indiferentismulu, cá ea ins'a sa se straplante din sinulu natiunei si sa aduca atatea rele preste neamulu romanescu, de care noi trebuie acum pasu de pasu, cu grea lupta sa ne mantaimu si sa conclucamu la reformarea constitutiunei patriei nostre. Spre acéstu sfersitu inse trebuie sa cautamu reului in fatia, salu pipaimu si salu delaturamu asia incatu fara de a vatamá pre alii sa nu ne vatamamu nici pre noi. Ca si tribunii plebei din Rom'a vechia trebuie barbatii nostri, cari sunt in fruntea nostra, pentru ca sunt sangele si trupulu nostru, sa elupte dreptu dupa dreptu pana atunci, pana candu egal'a indreptatire castigata in 1863/4 sa nu mai fia o frasa gola, ci unu adeveru realu, care sa fia incoronata fia cu o universitate, cá cea sasésca, seu cu unu teritoriu natiunala, in care sa fimu si noi acasa la noi, dar se nu mai fimu confundati candu cá secui, cá magiari, candu cá sasi.

Cu paliative neci spariămu lumea, nici ca castigămu ceva. Candu amu aruncatu la 1848 si sabi'a nostra in cumpan'a poporelor austriace, o amu facutu, cá sa aratămu lumii, ca avem viét'a si ca suntemu demni de traitu, acum candu resboiulu e la measa verde, seu pre bancele caselor representative, sa arstamu ca respectamu si intielegemu dreptulu, dupa care au sa traiésca popórele si ca noi numai acel'a lu ceremu.

Sa nu ne confunde nici decum, nici diuagistic'a magiara din patria, nici unele pia de sideria estravagante a unor oratori magiari cu ocaziunea alegerilor, nici sa ne ispitésca a tinde la mesuri anticipative, de a căroru efectulu amu fisiguri, ci cu cátu se póte sa fimu intiepti, căci provedint'a nu dorme si avem deplina incredere, ca Monarchulu nu va desconsiderá trecutul nostru si ne va da ocaziunea, sa ne numerămu, in fapta si dupa dreptu, intre popórele cele indreptatite si multiamite.

*) Vedi Gazet'a Trans, nr. 14 Corolariu.

Evenimente politice.

Sabiu in 23 Eebruaru.

Adi s'a amanatu sedintiele universitatii nationale prin comitele natiunei sasesci.

La alegerile din Sabiu reesira cei semnalizati din nrulu trecut alu nostru ca deputati; mai capetara voturi consiliariulu de curte Ilustr. Sea dlui Iacobu Bolog'a, Dr. Lindner si Herbert si Pinciu. Dela Brasiovu ne spune G. Tr. despre lucruri oribile intemplate cu ocasiunea alegerilor. Se spune in acea foia, ca se rupeau formalu biletele din manile romanilor si cu fortia le impunea altele tiparite, pe cari se aflau numele lui Bömches si Emilu Trauschenfels. Pentru ca de o parte din o atare prevaricatiune sa nu se incinga vre-o lupta resbunatore intre partide, iara de alta parte sa se puna stavila abuzului acestui grosolanu si neghiobu s'a vedintu conducatorii alegatorilor romani constrinsi a tramite in. r. guvernul urmatoriulu telegramu:

„Escelentiei Sele dlui Gubernatoriu alu Transilvaniei L. de M. C. conte de Crenneville in Clusiu.

La alegerea de astadi pentru diet'a din Pest'a stau la usia doi individi, cari iau voturile scrise din manile romanilor si cu fortia le dau altele pe numele lui Fridericu Bömches si Emilu de Trauschenfels. Pentru delaturarea acestui abusu amu facutu aratare comisiunei de alegeri si directiunei de politie insa fara rezultat, rugamu pe Escel. Vostra de ajutoriu. In numele comunei Stupini Ioann Maximilianu parochu localu.“

In Scaunulu Mercurei s'au alesu Cons. gub. Ilia Macellariu si Judele reg. Gustavu Wendel; substituti avocatulu Carl Morscher si secret. jud. Ioann Macellariu.

Dela Dev'a a udimu ca rezultatulu alegerilor in urm'a mestesingirilor meschine si obrasnice, romanii aru fi remasu in minoritate. Asteptamu inse sciri mai sigure.

In comitatulu Clusiu aflamu ca s'a alesu Carolu Zeyk si Iosifu Hosszu; in Secu Carolu Nagy; in comit. Solnoculu interioru Carolu Torma si cont. Alesandru Bethlen; in Muresiu Osiorheiu Alesandru Dozsa si Daniela Dozsa; in comit. Cetatiei de balta Sigismundu Szentkereszti si cont. Lupu Beth'en; in Gy. Sz. Miklos Michaelu Miko; in comit. Turdei Ladislau Tisza si b. Carolu Huszar; in Sc. Odorheiu Nic. Szolga si c. Ioann Bethlen.

Dela Pest'a aflamu ca rescriptulu imp. la adres'a casei deputatiloru nu au multiamitu pre magiari, pentruca de-si se accentueza in acel'a restituirea constitutiunei Ungariei, totusi aceea nu se pote restitui, pana candu nu se decida lucrurile, cari conditioneaza binele poporeloru si puterea monarchiei. Se pune apoi mare pondu pe desbaterea afaceriloru comune, se cere revisiunea legiloru din 1848 si se arata legile singuratic, cari nu se potu primi, iara cele care se ocupa de drepturile palatinatulu se respingu cu totul, fiindu ca acele mergu prea departe; totu asiá nedisolubilitatea dietei inainte de statorirea bugetulu. Asemenea se arata din rescr., ca municipiele nu se potu restitui inainte de revisiunea legiloru din 1848. Gard'a nationala se privesce de sarcina superflua.

Rescriptele la representatiunile dietei croate din 12 si 20 Febr. suntu asemenea intr'unu tonu forte seriosu. Sistarea recrutatiunei de carea facuramu si noi pomenire la tempulu seu, nu se aproba. Mai departe la rescriptulu din 12 Febr. provoca diet'a a alege deputatiune pentru Pest'a, carea in contielegere cu diet'a ungureasca sa se consulte asup'a cestiuniloru de dreptu de statu, ce le are comune cu Ungaria si cu monarchia intreaga. Rugarea pentru incorporarea Dalmatiei la reg. croato slavonu se amana pana atunci, pana candu nu se voru deslega tote cestiunile privitoare la dreptulu de statu. Desfiintierea marginilor militare se reproba cu totul, ca o mesura care aru jigni de o parte puterea armata a imperiulu, de alta parte aru da locu la complicatiuni in organizarea administratiunei.

Diarele de Viena vorbescu cu placere despre sistarea sistare i adeca despre incetarea sistarei diplomei din octobre si patentei faurane, de unde dedacu mai departe redeschiderea reichsrathului angustu. Din Boemia totu dupa diarele vinese impartasimu sciri despre persecutari de jidani si tendintie de czechizare (!?).

Din afara insemnamu ca in foile prussiane scirile cele resboinice nu mai inceteza. Situatiunea dupa cum odepingu diarele aru da dreptu la vre o probabilitate deresboiu intre Austria si Prusia, pentru ca vedemu, ca si diarele din Viena sa impretinescu cu ide'a aceasta, inse credemu ca diplomatii voru face sa curga inca multa negreala pana sa vina lucrulu mai departe.

In Francia decurgu desbaterile corpurilor legiitoare adese in modu forte infocatu. — Principele de Francia fiulu lui Napoleonu III e denumitu presedinte alu comisiunei dela espositiunea din 1867. Semnu ca disonantia intre imperatulu si verulu seu principele Napoleonu dureza inca.

Contele de Flandra se dice ca a plecatu spre Italia in caleto-ri'a ce era sa o intreprinda mai dinante.

Din Rusia se suna de multu, ca acest'a aru fi avendu de scopu a declará biserica rom. cat. de acolo independenta. E dreptu ca relatiunile cu Papa suntu intrerupte. — Despre trupele rusesci audimu din nou ca se retragu inlauntrulu Rusiei.

In Romania'a mergu lucrurile calea lor asiá incatu se pare a nu se fi intemplantu ce s'a intemplantu, afara de departarea din posturi a vre-o 18 prefecti, ceea ce in Romania'a se intempla si fara de revolutiune. Camerele desbatu mai departe la proiecte de legi. Cetimu ca Guvernulu va pasi inaintea camerei cu o constitutiune noua, carea inse va asigura votulu dreptu, si va conserva proprietatea castigata de tierani.

Gard'a orasienesca e sa se introduca. Se mai cere din partea min. de resbelu recrutarea pentru intregirea cadreloru de oste caci nu se scie ce pote veni preste tiara si tiara sa aiba ostire. — Despre primirea tronulu de catra contele de Flandra, romanii de dincolo suntu cásiguri. Diariiele loru dicu ca conferintia puteriloru ce are sa se adune la Parisu e unu pasu catra realizarea acestei dorintie a principatorulu. Cumca acestea si au ore care temei s'aru vedea din o corespondintia telegrafica a ministrulu de resboiu Lec'a cu min. de resboiu din Belgiu Chazal, in care corespondintia Lec'a saluta in numele armatei romane pra armata belgiana si tramite omagiele armatei romane Altetiei Sele Filipu I.

Amendamentul

la alin. 39 a proiectulu de adresa facutu prin d. Dr. Ios. Hodosiu.

Multiamimu M. Tale si pentru aceea ingrigire prea innalta cu care porti la anima deliberarea finala a relatiuniloru provenitorie din legatur'a Transilvaniei cu Ungaria. Fundamentul acestoru relatiuni l'au pusu Sanctiunea pragmatica si artiel. VI. alu legii din 1791. In respectulu acestuia inse, cu privire la legile din 1848. precum si cele transilvane din 1863, mai este multu a se face si noi nu ne indoiu ca, spre mediolocirea unei otariri din tote partile odichnitoare, drepte si cuviincioase, e de lipsa o cumpenire matura si prevedere. In consultarile acestoru pre noi ne voru conduce sentiamintele iubirei fratiesci; si basea sperariloru nostre e increderea, ca nimene nu va polti de la noi ce va, ce ar' pote periclita principiile fundamentale a le constitutiunei nostre; precum de altaparte nici noi nu vomu pretinde nimic'a ce ar' pote periclita dreptulu autonomu si legelativu, integritatea si nedependintia Transilvaniei ca a unei tiere ce se tiene de coron'a stlui Stefanu

Cuventarea Dlui deputatu Iosifu Hodosiu

tinuta in sedintia din 23 Februaru.

Onorata Casa! Inainte de tote cauta sa me rogu de onorata casa, ca sa fia cu indulgentia deca voi vorbi impedecandu-me in cuvinte; me voi impedeca in cuvinte pentru aceea, pentru ca o marturisescu intr'adeveru, ca n'amu pre avutu ocasiune de a tine cuventari in limb'a magiara. Deca mi-ar fi iertatu a vorbi in limb'a mea romana — si pote va veni tempulu si la acest'a — atunci a-siu sci sa vorbescu mai la intiesu, mai precisu, mai cu mare fluiditate si pote cu o retorica mai frumoasa ba si in ce-va fraseologia. Dar asiá voi spune numai simplu aceea ce voiescu a vorbi.

Observu si aceea: 1) ca dupa polintia voi fi scurtu in vorbire; 2) ca voi vorbi numai din punctu de vedere legalu; si 3) ca voi esprime — sine ira et studio — numai convingerea mea curatu personale.

Din amendamentul ce amu propusu, se pote vede ca vreu a vorbi despre Transilvania. Despre Transilvania dicu, domniloru, pentru ca ea nu este atatu de fericita, ca sa i se fi lasatu si ei o cart'a biana precum s'a facutu acest'a pentru Croatia; cu tote ca Transilvania cu mai multu dreptu aru pote sa pretinda acest'a decatu Croatia. Despre Transilvania vorbescu domnii mei, despre aceea frumoasa si nefericita Transilvania, dulcea mea patria natale, pe care, in starea ei de astadi, o consideru ca si candu a-siu tine in mana unu maru de aur pretiosu, si intorcendu-me in drept'a a-siu dice catra Petru: de vreu, tie ti-lu dau; si totu atunci me intorc in steng'a si dicu catra Pavelu: de vreu, tie ti-lu potu da.

Noi avemu sa ajutam Transilvania din asta pusetiune precaria; si vomu ajuta atunci, deca vomu respecta principiile fundamentale ale constitutiunei ei.

Domniloru! Transilvania nu numai pe basea dreptulu istoricu, ci si in puterea diplomei leopoldine dela an. 1691., si a sanctiunei pragmatice dela an. 1722., precum si dupa tote legile ei posterio-ri, este o tiara cu totul independenta atatu de catra tiara ungureasca catu si de catra provinciile asiá numite ereditarie; si ca atare si are administratiunea si legelatiunea sea propria.

Ungaria nu multu dupa batara la Mohacu dela an. 1526, a venitu sub domnirea casei absburgice; Transilvania insa si-a tinutu independintia sea inca mai doue secle dupa aceea; si abia catra finitul seculu XVII a ajunsu si ea sub scutulu casei absburgice; dar precum mai inainte asiá si dupa aceea, si-a sustinutu si esercitatu dreptulu seu de propria guvernare si legelatiune — independenta cu totul de Ungaria si de provinciile ereditarie.

Legatur'a Transilvaniei cu cas'a absburgica o stabileste dara, diplom'a leopoldina dela an. 1691. Ast'a este petr'a fundamentale a independintiei Transilvaniei. Asiá credu ca nu este de lipsa, ca sa enumeru punctele acestui documentu de mare importantia.

Altu fundamentu principale alu independintiei Transilvaniei este sanctiunea pragmatica; dupa acést'a, între Transilvani'a și Ungari'a nu este alta legatura, decât a aceea: ca acé'a care e regele Ungariei e totodata și principele Transilvaniei — prin urmare nu e alta decât uniune personale între aceste două țări: numai coron'a e comune, iară în altele sunt cu totul independinti un'a de alt'a. Transilvani'a chiară asiă de independintă a fostu într primirea sanctiunei pragmatice, că și Ungari'a; și-a primit'o la an. 1722 și a indus'o în cartea de legi la an. 1744, chiară precum a primit'o Ungari'a la an. 1723.

Unu altu fundamentu principale de independintă gubernamentale și legelativa a Transilvaniei sunt legile dela an. 1791. — Articululu VI din legile de acestu anu, spune apriatu legatur'a ce este între Transilvani'a și Ungari'a, și i asecura independintă. Eac'a ce dice acestu articulu: „Tam sua sacratissima Maiestas, quam secuturi eiusdem ex augusta domo austriaca successores, qua legitimi Reges Hungariae Transylvaniam tanquam ad sacram regni Hungariae coronam pertinentem, eodem cum Hungaria imperii et successionis iure tenebunt, et velut propriam habentem constitutionem nullique alteri regno subjectam, juxta proprias leges et constitutiones legitime confirmatas, non vero ad normam aliarum provinciarum haereditariarum gubernabunt.“ Si mai la vale: „per se subsistentis et ab alio regno independentis principatus Transylvaniae.“ — Articululu VII din acelu anu, vorbesc despre potestatea legelativa, și articululu VIII despre potestatea esecutiva a Transilvaniei; iară articululu IX despre negôțiile externe ale Transilvaniei, și respective despre tratatele de pace; „Occasione“ dice acestu articulu „tractatum cum exteris suscipiendorum, in negotiis Transylvaniam respicientibus, aut involventibus, consilio quoque Gubernatoris regii et consiliariorum transylvanicorum pro re nata, uti dignabitur, vel in casum comitiorum desideria et reflexiones Statuum et ordinum Transylvaniae, pro ratione circumstantiarum elementes ex auditura sit, et confecta pace, eiusdem pacis conditiones medio gubernii regii statibus publicari faciet.“

Si tôte aceste legi domniloru, sunt sanctiunate cu juramintele principiloru.

A-siu mai poté aduce și alte date, ce parte asecura parte recunoscă independintă gubernamentale și legelativa a Transilvaniei precum și integritatea ei; dar nu le aducă înainte, pentru ca unele poté aru paré odiôse, altele sunt numai rescripte imperatesci, și prin urmare încă nu sunt legi, iară eu amu disu la începutu ca numai din punctu de vedere legalu voiescu a vorbi.

Deci trecu la asiă numitele legi de uniune din an. 1848 și în specie la articululu I. transilvanu din acelu anu. Neconsiderandu modulu cumu s'a formatu acelu articulu; ba neconsiderandu nici macaru jurstările în cari s'a adusu; și nememorandu nici chiară aceea ca românii acum înainte a fostu protestatu în contr'a uniunei; și mai multu, neconsiderandu încă nici aceea ca acelu articulu de lege nu are tôte calitățile legali, ca după art. IX dela an. 1744. pentru că unu proiectu de lege sa aiba valôre legale, se cere că esemplarie tipărite și providute cu subscrierea propriă și cu sigilulu principelui sa se tramita la dregatorii spre a se depune în arhivele asiă numiteloru locuri credibile —, cumca acést'a cu articululu I. dela an. 1848. din Transilvani'a nu s'a intemplat, o scie tóta lumea; dar cum amu disu, abstragandu dela tôte aceste, cari de altminte nime nu le poté negă eu numai o faptă și propriamente o nefaptă vréu sa aducă înainte; și acést'a e ca: în modu legelatoriu nici Transilvani'a n'a primitu nici odata și n'a înarticulatu în legile sele articululu VII. dela an. 1848 din Pojonu; și de asemené în modu legelatoriu nici Ungari'a n'a primitu nici odata și n'a înarticulatu în legile sele articululu I. dela an. 1848, din Transilvani'a: și asiă nici cest'a pentru Ungari'a, nici cel'a pentru Transilvani'a, nu poté sa aiba putere legale. Sa-mi fia iertatu a mai memoră o faptă, și acést'a e chiară fapt'a, ca adeca, dela an. 1848 încôce s'a tinutu în Transilvani'a de două ori dieta; un'a la an. 1863, și alt'a la an. 1865. adeca numai acum în tómn'a trecută: prin acést'a dară s'a refrânsu aceea ce în 1848. oficialmente s'a disu ca adeca diet'a de atunci aru fi fostu cea din urma dieta a Transilvaniei, și ca cu acea dieta s'aru fi finitu istoria legelatiunei în Transilvani'a.

Din tôte aceste eu conchidu, ca uniunea Transilvaniei cu Ungari'a nu este faptă complinită, precum amu auditu a se afirmă în acést'a casa.

Dar 'mi veti dice, ca la an. 1848. s'a alesu în Transilvani'a deputati pentru diet'a din Pest'a. Asiă este, și eu sciu acést'a; însă eu sciu și aceea, ca pe tempulu candu se facéu acele alegeri, legea și respective articululu transilvanu despre uniune încă nu era sanctiunatu de principe; și apoi întrebă pe ori-care jureconsultu, care cunósce dreptulu publicu alu Transilvaniei, ca: potut'a prin-

cipele fără nici o lege formale a imputeri pe palatinulu țerei unguresci a sanctiună legi pentru Ardélu?

Asiă e, la an. 1848 s'a făcutu în Transilvani'a alegerile de deputati pentru diet'a din Pest'a. Dar la an. 1863. și la an. 1865. s'a făcutu în Transilvani'a alegeri de deputati nu pentru diet'a din Pest'a, ci pentru diet'a Transilvaniei înse-si.

Si prin acést'a dar a demunstratu chiară locuitorii și respective natiunile Transilvaniei tôte, ca uniunea nu e faptă complinită, și ca articululu I. transilvanu dela an. 1848. are a se lua sub pertractare, de asemenea și articululu VII. dela Pojonu din același anu. Ast'a contine și cuventulu de tronu.

Se-mi fia iertatu a vorbi vre-o câte-va cuvinte și despre asiă numitele partiuri, pentruca sunt în strinsa legatura cu Transilvani'a. Eu aceste le tinu de parti integrante ale Transilvaniei. Acum din timpurile vechi curge unu continuu procesu internatiunale între Tranni'a și Ungari'a despre aceste partiuri. Din legile Ungariei și anume din articululu 18 dela an. 1741. se vede ca Ungari'a aru fi cerutu reincorporarea acelor partiuri, însă nu s'a decisu alta, decât „auditis desuper etiam Transylvanis“ adeca sa se asculte despre acést'a și Transilvani'a. La an. 1792. încă nu s'a decisu alta; eac'a ce dice articululu 11. din acestu anu: „Quoad desideratam . . . reincorporationem, atefata sua majestas dominos Transylvanos in primis quae celebrabuntur comitiis, semet audituram, acceptaque illorum Declaratione, benignam suam mentem Statibus et ordinibus regni hujus manifestaturam declarare dignata est.“

Ci domnii transilvani nu s'a dechiaratu séu ce e mai multu nu s'au invoitu nici odata la reincorporare.

Dar se pretinde reincorporarea în puterea articululu 21 dela an. 1836 și pe basea articululu 6 dela an. 1848, ambe din Pojonu. Eu însă negu ca pe bas'a acestoru articule se poté legalmente efectui reincorporarea; pentruca aceste articule de legi, Transilvani'a nici odata nu le-a primitu, nici în privinti'a asta lege propriă n'a adus. Scimu ca la an. 1837., adeca indatu la anulu după art. 21 dela Pojonu, s'a tinutu dieta în Transilvani'a, unde a fostu reprezentate și partiurile, și principele de atunci a tramisu acelu articulu la diet'a Transilvaniei, dar acést'a nu l'a primitu; și asiă precum mai înainte asiă și după aceea partiurile atât în respectulu administrativu cât și în respectulu legelativu s'au tinutu de Transilvani'a.

Eu dară incorporarea partiurilor la Ungari'a o tinu de nelegale. Nelegale în respectulu Transilvaniei, pentru aceea, pentru ca ea în estu obiectu n'a adusu nici o lege; nelegale în respectulu Ungariei pentru aceea, pentru ca nu esecutiv'a providuta în art. 6 dela an. 1848. a efectuitu incorporarea, dar care de altmintrelea după parerea mea fără lege transilvană nici nu o aru poté efectui. Deci o repetiescu ca eu partiurile, le tinu de parti integrante ale Transilvaniei.

Dupa ce dară și cu aceste amu sa-mi finescu cuventarea, uniunea nu se poté consideră de faptă complinită; după ce valôrea articululu I. transilvanu dela an. 1848 stă încă sub cestiune; după ce mai incolo, legea transilvană dela an. 1863. despre natiunea româna a făcutu schimbare esentiale în dreptulu publicu alu Transilvaniei, ba se poté consideră de parte constitutiva a acelu dreptu, ceea ce noi nu trebuie sa ignorămu; după ce în urma, nime nu se indoiesce, și nici nu se poté indoi despre validitatea sanctiunei pragmatice, și art. VI. dela an. 1791. din Transilvani'a; asiă amu cutediatu a face amendamentulu ce l'amu pus pe mas'a căsei, și recomandandu-lu în atentiunea onoratei case, me rogu sa binevoiescă alu prim.

D. dep. Sigismundu Borle a sprijini amendamentulu condeputatulu seu din Zarandu estu modu:

„Avendu presupusetiunea ca amendamentulu făcutu de condeputatulu nostru Hodosiu nu va fi primitu și ca asemenea altoru amendamente nici nu se va pune la votisare și ca astfel, — cu tôte ca-lu partinescu si-lu primescu în tóta estinderea sea — nu voi avé ocaziune de a descoperi prin simpla votisare parerea și convingerea mea, ceru patiinti'a casei că sa asculte scurt'a-mi propunere, cu atât mai vertosu, căci nu voi sa repetiescu argumentele preaintemeiate ale condeputatulu nostru Hodosiu, nici a produce altele nône, numai atât voi sa mai adaugu la propunerea lui ca după parerea mea primindu-se amendamentulu cestiunatu, s'aru respi încātu-va multele îngrijiri ce le au Românii ardeleni, în privinti'a infătisierii lor la diet'a Ungariei, și cari, amintindu-se că prin trecatu, facu mai bine de $\frac{3}{4}$ parti din locuitorii Transilvaniei, — prin acést'a s'aru mijloci deslegarea norocôsa și fratiésca a unei cestiuni fôrte interesante și ponderôse.“

Pe st'a în 1 Martiu 1866.

× În impregiurările de fată pentru noi fôrte momentôse, candu din média-nôpte ni amenintă o fortuna grea, și catastrofa din Bueuresci atrage atentiunea politiciloru din intrég'a Europa, eară mai departe cestiunea internă, care ne interesăza mai tare, încă nu e deslegată, ni pare reu, ca trebuie sa prindemu pên'a în o causa pre câtu de delicată pre atâtu de momentôsa, și sa ni fa-

cemu observatiunile noastre la filipic'a din nr. 13—476 alu „Concordiei“ asupra purtării ablegatilor nostri din diet'a Ungariei, care filipica are intentiunea de a suspiciună pre deputatii nostri inaintea publicului romanu. Nu vrem sa ne facem avocatulu ablegatilor romani, căci densii n'au lipsa de apărarea noastră, pre candu pre cei mai multi dintre ei i scutesce de ori ce prepusu si banuie la unu trecutu plinu de fapte stralucite, plinu de merite pentru natiune. ci ne vomu mârghini a arunca o privire comparativa asupra terenului politicu din 61 si asupra dietei din 66, si vomu lasa publicului sa judece, incatu densii voru fi corespunsu intereselor celor'a, carii i-au alesu. Altcum noi ni facem observatiunile ca o persoana particulara, neadapata cu toate motivele si impregiurările, numai dupa datele câte au esitu la lumina, credem insa, ca protocoalele conferintelor nationale, a caroru publicare, — precum intelegem, — s'a decretatu, ne voru justifica intru toate pre deplinu.

Deschilirea intre diet'a din 61 si acest'a din 66, care deschilire trebuie sa cada in ochii fia-cărui omu, ce vede mai departe decâtu lungulu nasulu e, ca pana ce acea era pre terenulu pozitiv; — pana ce acea vorbea atatu către tron, catu si către nationalitati intr'unu limbagiu insolentu si amaritoriu, ca cum nici n'aru fi voitu sa scia de vr'o transactione, prin urmare nu putea sa ajunga la nici unu scopu, acest'a e gat'a, ma formalmente a si intinsu mân'a de impacare atatu in susu, catu si in josu. Din deschilirea acest'a insa nu va pute nime deduce, ca diet'a din anulu acest'a nu aru reprezenta totu acele principie si interese, ca diet'a din 61.

Ablegatii romani inca au urmatu in diet'a trecuta politic'a rigorei seu drastice, dupa proverbiulu: „cuiu cu cuiu“ si — „ori sa se rupa, ori sa se plece“. Astadi insa numai o patima orba aru pute recomanda asemenea portare, si aceea e necuprinsu, cum „Concordia“ vede si pote deduce, ca deputatii romani „si demintu faptele loru proprie.“ Altcum aru fi bine, ca acei'a, carii suntu atatu de plecati spre incriminari, si atatu de bucurosu dascalescu pre altii, sa scie celu putinu face deschilirea intre purtarea unui individuu si intre purtarea solidaria a ablegatiloru romani. — Deputatii romani au pasitu pana acum'a, — pre catu se scia, — de două ori solidarmente, si numai pentru aceste două pasiuri potu fi respunditori: — antaiu, candu au tramisu barbati de incredere seu parlamentari, ca sa se intielega cu Deak asupra proiectulu de adresa, anume in privintia pasulu despre nationalitati, si a două ora candu au insarcinatu pre Gozdsu se faca in numele lorula o oca siune potrivita dechiaratiunea urmatoria: „Dupa ce in adausulu, ce s'a facutula punctulu primitu din adresa a 2-a din 1861 in privintia cestiunei nationalitatiloru nemagiare aflamu unu principiu deplinu respunditoriu intentiunatei deslegari a acestei cestiuni, si prin acestu principiu, adeca prin principiulu dreptatii si fratietații noi toate amendementele facute prin noi la adresa 1-a din 1861 le vedem spriginite si innaintate, de alta parte nevoindu noi a lungi si complică desbaterile si greutatele la pertractarea adresei, — astadata ne simtimu intru atata odichniti, si nu aflamu nici de lipsa nici oportunu repetirea amendementelor nostre din 1861.“

Resultatulu pasulu dantaiu e, ca in adresa se amintesc si intrebarea nationalitatiloru si se apromite deslegarea ei prin legi pre temeiulu dreptatii si fratietații. Cine pote pretinde pentru o adresa mai multu, seu o basa mai potrivita pentru deslegarea cestiunii de nationalitate? — si unde zace in pasulu acestua vre-o „demintire a fapteloru proprie, si o necredintia pentru credintia alegatoriloru romani?“ — Ori pote in dechiararea, cumca prin adoptarea principiulu de dreptate si fratietație din partea dietei se vedu spriginite si innaintate pretensiunile romaniloru din 61, si cumca prin acest'a romanii se simtu intru atata odichniti, incatu din motivulu bunei intielegeri, căci acest'a va se dica nu complică desbateru, nu mai afla de lipsa si oportuna repetirea amendementelor din 1861? — Credu cumca cu cugetu curatu nici acest'a nu o va pute afirma nime. Deca incredutul conferintei romane, Emanuilu Gozdsu, a alesu o oca siune atatu de nepotrivita pentru dechiaratiunea acest'a, numai densulu porta vin'a. Altcum din dechiaratiunea facuta numai o nepricepere reutatioasa a potutu deduce nescocitul inconvenientu „ca nationalitatile nemagiare se paraliseza un'a pre alt'a in actiunile lor, in locu de a lucra in solidaritate,“ — căci ori si cine se pote convinge, ca dechiaratiunea amintita n'a potutu fi nici n'a fostu menita incontr'a amendementelor serbiloru. Nu suntemu incontr'a amendementelor deputatiloru serbi, insa dupa modest'a nostra parere in impregiurările de fatia n'a fostu oportunu ale face, antaiu pentru ca s'a sciutu nainte, ca nu voru fi primite si apoi pentru ca prin ele n'amu fi castigatu mai multu, de catu ce amu castigatu prin dechiaratiunile făcute

in privintia acest'a de intieptulu tiei, si in fine amu fi destieptatu in majoritatea camerei numai temere si neincredere, ce in impregiurările de fati'a, candu toti corifeii magiari chiaru in urm'a comportării romaniloru si mai alesu a privatelor informatiuni din partea corifeiloru nostri ni arata multa bunavointia si fratietație si ni facu cele mai multiamitoare promissiuni, nu ni potu fi decâtu numai spre stricare.

Adi, candu Maiestățile premergu cu esemplulu blandietiloru si se ferescu de ori ce disonantia fatia cu magiarii, adi, candu toti faptorii tiei mai multu cauta a castiga prin capacitate si afabilitate, adi ablegatii romani si anume persoanele conducătoare intre densii, e invederatu, ca au priceputu natur'a tempului si a impregiurariiloru, au plecatu pre calea cea mai potrivita si au datu noue dovedi, cumca merita nemarginit'a incredere, de carea se bucura la natiune; era „Concordia,“ — asi credem, ratecesce cumplitu, candu fiindu numai unu pasu departe de isvorulu faptelor si motivelor, in locu de a se osteni pana la acelu-a si a se adapă cu adeverulu genuinu si cristalinu, si aroga o critica usiurea si unilaterală si judeca condamna pre aceia, pre cari mai nainte de toate iar fi chiamarea si detorinț'a ai studiă, ai pricepe si ai stimă. Multe amu avé de disu si despre politic'a preste totu si despre nepolitic'a „Concordiei,“ dar chiaru momentulu tempului si impregiurariiloru ni impune in ambele privintie o reserva scrupuloasă, o reserva, unu cumpetu si o modestia, de cari amu pofti si „Concordiei“ o portiune catu de buna decumva scopulu ei nu e — „Discordia.“ — Preste totu noi nu ni potemu esprime din destulu parerea de reu, ca „Concordia“ de unu tempu incote atatu de bucurosu se pune in contrastu cu cei mai alesi barbati ai natiunii, si nu cuprindem, cum de nu vede ea, ce mare placere si folosu face contrariiloru nostri, si ce mai fatalitati si pedece santei nostre cause.

Cu mare superare audimu chiaru acuma, ca conducatorii partitelor magiare au facutu cu oca siunea compunerii comisiunii pentru afacerile comune celu dantaiu pasiu de neincredere in barbati nostri, din care pasiu potu urma pentru tiea lucruri mari. Vom vedé, ce ni va aduce diu'a de mâne.

Sabiiu 22. Eri sér'a sosi aici Principele Cus'a si trase la coron'a Ungariei iara adi diminetia la 8 ore pleca spre Vienn'a.

Sabiiu 22 Februaru. (A facerescolastica demna de imitatu) Unu venerabilu preotu din prot. alu II. alu Brasiovulu avu bunavointia de a ne impartasi, printr'o epistola privata, ca in tomn'a anulu trecutu prea onor. parinte Protopopu I. Petricu, pentru de a face unu pasu inainte spre asigurarea si inbunatatirea lefiloru invatiatorescu, a emis unu circulariu, cu data 29 Sept. prin care provoca pre preotii si pre crestini nostri, din protopopiatulu alu II alu Brasiovulu si alu Trei scaunelor, ca sa contribuie, in bani ori in bucate, ori in alte lucruri, la formarea de funduri scolastice in fiecare parochia. Pre demnulu p. Protopopu s'au pus in fruntea intreprinderi nu numai cu cuventulu, ci si cu esemplulu, daruindu din partesu ca sa se cumpere pentru fia care comuna câte 2 ferdele cucuruza, pentru 25 comune va sa dica 50 ferdele. Exemplulu acestui, demnu de tota recunoscintia, an urmatu indata din 18 comune toti preotii si in urm'a preotiloru curatorii bisericesci si alti crestini bine simtitori, fiecare dupa starea s'a. Ast felu in 3 septemani din 18 comune, cu toate ca a fostu anulu sterilu, sau adunatu 1140 ferdele cucuruza, si in unele locuri vedem ca s'au datu pentru acelasiu scopu si pamenturi de aratu, peste totu 6 holde; din 7 comune inca nu s'au facutu raportu. Bucatele adunate, in fia-care comuna bisericescă se voru administra de respectivele reprezentantie bisericesci, care s'au in voitu cu toate in aceeasi, ca totdeun'a primavar'a acele bucate sa se dea inprumutu pana la S. Dumitru, pe langa interesu de 1 ferdele la 1 galeata. Pe langa manipuliunea acest'a si pe langa noue contribuii, ce se voru indemnă crestini a mai face, se spera, ca in putini ani se va aduna in fia care comuna catatime frumoasa de bucate, din care si cu care lefile invetiatoriloru sa li se si imbunatiasca si sa li se si asigureze, mai bine decum suntu astadi, scose prin repartitiuni momentane si in cele mai multe casuri, foarte inoportune.

De pre valea Buiei 4 Martiu 1866

Domnule Redactoriu! Dupa unu raportu fidelu vinu a-ti impartasi unele momente despre decursulu alegerei de deputatu la diet'a din Pest'a pentru cerculu inf. din Comitatulu Albei de susu. Se intielege de sine, ca loculu alegerei s'a pusu chiaru in Ebesfaleu in siedinti'a Oficiolatului comitatense, pentru ca bietii oameni din marginea Comitatului, carele se intinde pana la Colunu si Noul romanescu langa Oltu, se aiba a merge cale doara de o di pana la loculu de votisare.

Dar eaca raportulu unui preotu alegatoriu despre decursulu alegerei deputatulu pentru susu amintitulu cercu:

Candu ajunseramu noi preotii din Calvasseru, Bort'a, Sten'a si alti alegatori romani, in 28 Februaru sér'a pre la 6 ore, in

SUPPLEMENTU LA NR. 16 ALU „TEL. ROM.” 1866.

Ebesfaleu, încă în cale ne întempera cu rara onoare frații magiari cei cunoscuți, ambiindu-ne că se intră în ospetaria la Schedel Maier, ca acolo vomu capetă cortelu, mancare și beutura gratis, adică fără de bani, iar alții ne poțea în ospetari'a dela cruce, că sa luăm parte la o conferință cu inteligenții magiari, spunendu-ni-se, ca și acolo ne va fi bine, ca ne voru omen. Noi însă le-amu multiamu cu toată plecătunea pentru atâtă onoare și ospitalitate rară, rogându-ne frumosu, că sa ne ierte, fiindu ca suntemu obosiți și avemu nevoia de a ne odihni mai întâiu. Într'aceea noi, ne-amu cautatu de trebile noastre; mai înainte de toate, ne-amu ingritu de o casa separată, că sa avemu și noi ocaziune a conveni și a ne cointielege, despre cele urmande la actulu de alegere, ce avea sa se începa în diu'a următoră, adică în 1 Martiu. Deci aflându-ne o casa, amu tinutu noi preotii și alți inteligenți romani o conferință, în care ne-amu consultatu până la 11 ore noaptea, asupra pozițiunei, ce amu avé se observăm fatia cu actulu alegerii, că sa facemu destulu detoriei noastre celei mai sacre că romani.

Dupa consultări mai îndelungate otarirăm a ne tine solidari și a votisă pentru candidatu nostru de deputatu G. Romanu, care ni-lu desemnaserăm mai întâiu în o conferință confidentială. Totu deodată ne compuserăm și desbaturăm o declarațiune resp. reservatiune cu privire la actulu alegerii facende pre bas'a art. de lege II din 1848.

Prin această reservatiune subscrisă de preotii și alți romani alegatori, ne declarăm solenu, cumca noi nu recunoscemu valoarea art. II. de lege din 1848, în puterea căruia se facu aceste alegeri, ci ca noi numai din acelu motivu, vomu lua parte la acestu actu, că sa dăm nou documentu de credință, alipire și supunere către Maiestatea Sa c. r. apost. pre înduratu nostru Imperatoriu; ne declarăm mai incolo, ca noi recunoscemu de alu nostru propriu votulu minorității și asternutu dietei dela Clusiu, din partea deputatilor și regalistoru romani, și ca stămu tare pre lângă legile din 1863/4 sancționate de corónă, mai pre scurtu stămu mortisiu pre lângă principiulu egalei îndreptări politico-nationale. Dupa aceste ne despartirăm, cu acelu intielesu, că în diu'a următoră adică pre 1 Martiu diu'a alegerii, se ne adunăm cu totii la 6 ore dimineții în aceeași casa, și apoi de acolo, sa mergem cu totii: preotii și lumenii romani, la cas'a Comitatus, unde se voru face alegerile. Mergendu la loculu destinat pentru alegere, înainte de toate predederăm comisiunei alegatori declaratiunea nostra prin parochulu din Ferihaza Zacharia Ioanovicu cu aceea rogare, că sa o treacă la protocolu și sa se înaintedie la locurile mai înalte. On. Comisiune alegatoriă însă ne dede respunsu, ca nu pôte sa iee la protocolu aceea declarațiune, ci ca o va transpune spre improtocolare la presidiulu comitatense.

Acum incepura a se face votisările. Magiarii votisara în cointielegere cu sasii, totu în partea magarilor. Cu ast'a ocaziune magiarii încă se impartira în 2 partide, unii votisara pentru contele Haller, alții pentru contele Bethlen Gaboru, alții pentru Horvath Iános, ba putini votisara și pentru contele Bethlen sen. Românii cei adeverați, votisara pentru G. Romanu.

Cu durere debuie se observăm însă, ca cu toată năsuința noastră de a ne cointielege, totusi se aflara și între noi și unii romani slabi de angieri, cari votisara în partea magarilor, și încă chiaru și doi preoti romani, anume: preotulu gr. cath. din Muchendorf, cum și preotulu gr. or. din Bese, votisara în partea lui Horvath Iános. Esemplulu lor lu imitara și alți romani din părțile de sus ale Comitatusului. Dar noi preotii și cu romanii din Valea Baiei remaserăm constanti pre lângă desemnatulu nostru candidatu. Cu toate aceste desemnatulu nostru deputatu capetă numai până la vre-o 60 voturi. Prin urmare rezultatulu alegerii fu nemulțamitoriu pentru noi. Dar nici magiarii nu putura reesi cu majoritate absoluta, ci Horvath Iános și contele Bethlen Gabor, capetara voturi în numeru egal, din care cauza, pentru acesti doi candidati are preste 19 zile sa se faca o nouă alegere.

Pre lângă aceste, nu lipsim a adauge și aceea, ca trei ospetării se aflau deschise cu mese întinse pentru votisanti unde se capetă mancare și beutura fără de bani, și resună orasiulu de bandă a musicantilor, totu din liberalitatea cea rară a susu numitiloru grofi, ba și stéguri magiare încă erau. Ba încă frații magiari asiă de buni și liberali se aretau fatia cu noi, cătu pre lângă mancare și beutura gratuita, ne promitea și câte 2 f. v. a. pentru unu votu, numai că sa pôte reusi cu candidatu resp.

Utilaserăm a însemná, ca Il. Sea D. Comite supremu încă ne onoră cu a s'a presentia la conferința noastră din 28 Februaru s'era.

Aceste mi-amu tinutu de o detorință santa și natională ale aduce la cunoscința on. publicu romanu din acelu motivu, că sa ne cunoscemu pre cătu se pôte mai bine atâtu pre noi insine, cătu și pre frații și conlocutorii nostri magiari. E cunoscutu, ca noi în acestu Comitatu suntemu dora mai lipsiti de inteligenți romani bravi, decâtu în ori care altu Comitatu din patria, și din ast'a cauza, suferă și caus'a noastră natională în modu considerabilu.

X.

Varietăți.

Literariu. Au esitu în anulu acest'a încă de sub tipariu în Blasiu: Istori'a Ardélului pentru școlele poporari scrisă de foane M. Moldovanu prof. gimn., pretiulu 30 xr. v. a. Putem numai sa ne bucurăm vedindu ca și în ramulu acest'a se immultiesce literatur'a română și trebuie sa laudăm zelulu autorului, carele au adausu și o scurta indigitare pentru docenti, cumu adică sa proceda acesti'a în propunerea istoriei.

— În tipografi'a lui Filtsch a esitu de sub tipariu o brosiura politica sub titulu „Die providentielle Mission des oestereichischen Gesamtstaates. Ein Beitrag zur Lösung der ungarisch oestereichischen Verfassungsfrage de Guido de Baussner. Brosiur'a pledeza pentru federalismu pe bazea diplomei din Octobru 1860 cu stricta observare a egalei îndreptări a nationalităților.

— Din Blasiulu în apropierea Mediasului ni se comunica, ca fiindu soti'a unui locutoriu de acolo Nicolae Gornieu în dorerile nascerei, amenințata de pericolulu mortiei, dlu chirurgu Stefanu, Dengel din Mediasiu îndata ce fu incunoscintiatu despre această alergă și mantui pe soti'a numitului de mörte. Dlu Stefanu Dengel vedindu seraci'a bietului omu nu vră sa primésca nici o respata, pentru care fapta marimosa însă merita recunoscintiă publică.

„Die Zukunft“

unic'a fôia pentru interesele române și slave, care apare în Vienn'a că fôia de di în limb'a germană, — se recomanda patriotiloru romani spre caldura-le îmbrățișare.

„Die Zukunft“ aduce în cauzele Româniloru corespundintie originali din Transilvani'a și Ungari'a iara cu deosebire dela diet'a din Pest'a.

Publicatiune

privitoare la estradarea nouloru filere de cuponi la obligatiunile de desarcinarea pământului în Ardél.

Cu prim'a Iuliu 1866 vine a sa esolvi celu din urma cuponu alaturatu la obligatiunile de desarcinarea pământului pentru Ardél, prin urmare se arata necesitatea de a provede aceste obligatiuni cu noue filere de cuponi se aduc la publică cunoscință armatoarele dispușetiuni:

1) Estradarea nouloru filere de cuponi se incepe cu 1 Iuliu 1866.

2) Filerele de cuponi, se potu primi nu numai la cas'a fondului pentru desarcinarea pământului din Sabiu, dară și în Vienn'a la Sectiunea II-a a casei centrale c. r. de statu (Cass'a pentru depozitele statului), mai incolo în casele provinciale, ce fungéza ca casele fundelor pentru desarcinarea pământului, și anume în Linz, Salisburgu, Gratz, Klagenfurt, Laibach, Innsbruck, Prag'a, Brünn, Troppau, Görcz, Triest, Parenzo, Lemberg, Krakau, Czernovitz, Bud'a și Agram, în fine la cas'a provinciale c. r. din Temisior'a, la casele feliali c. r. din Posionu, Siopronu, și Casiovi'a, și la cas'a colectiva c. r. din Oradea-mare.

3) Déca voiesce cine-va a primi filerele de cuponi dela 1 Iuliu 1866 incependu la cas'a fondului de desarcinarea pământului din Sabiu, suntu spre acestu scopu a se produce la cas'a numita, obligatiunile în origine, și cas'a va estradá filerele de cuponi pre lângă adevărință de primire ne timbrate, déca în contr'a estradarei nu va obstă vre-o pedecă, tot'odata însă va face estradarea vederatu pe obligatiuni.

4) Déca voiesce cine-va a primí filerele de cuponi la vre-un'a dintre celelalte casse numite într'alu 2-lea punctu, atunci dela 1-a Iuliu 1866 incepundu sunt a se predá obligatiunile originali pe lângă o consignatiune scrisa in triplo la aceea casse, dela care voiesce a primí cuponi. Cass'a acést'a va pune pe obligatiuni clausula despre insinuarea făcută, redandu obligatiunile respectivei pârti, va requiră cass'a fondului de desarcinarea pamentului din Sabiiu pentru trimiterea filerelor de cuponi, si primindu-le aceste, — déca nu va obstă vre-o pedeca le va estradá respectivei pârti pe lângă producerea din nou a obligatiunilor originali si pe lângă o adeverintia de primire netimbrate si rebonificarea speselor facute cu trimiterea filerelor, facendu-se estradarea filerelor de cuponi pe obligatiuni evidenta.

Tax'a se va demesură pentru fia-care speditiune pelânga tax'a fundamentala nestramutayera de 15 xr., cu o jumetate din porto tarifale dupa pretiu.

5. De altmintrea acei'a, carii voiescu a-si primí filerele de cuponi la cas'a de depozitele statului din Vienn'a (Singer strase edificiu bancalu) se potu adressá la cass'a acum numita in restempulu dela 1-a Februarin pâna la finea lui Aprile 1866 pe lângă producerea obligatiunilor, originali si a unei consignatiuni simple.

Prin insinuarea facuta in restempulu acést'a se dispenséza respectivulu dela platirea taxei defipta in punctulu alu 4-lea si estradarea filerelor de cuponi in urm'a insinuárilor facute in restempulu susu amintitu se va incepe cu 1-a Iuliu 1866 pe lângă producerea din nou a obligatiunilor originali si a unei adeverintia de primire netimbrate.

Daca insinuarea nu se face in terminulu de trei luni mai susu scrisu, atunci dela 1 Iuliu 1866 incepundu au se aplice dispositiunile de sub punctulu alu 4-lea.

6. In privintia acelor obligatiuni, care se afla ipotecate seu depuse la banc'a nationale austr. prinv. din Vienn'a ori la filialele acelei'a va ingrigi banc'a nationale, resp. filiala ei pentru castigarea nóvelor filere de cuponi, déca partid'a o va cere acést'a.

7. Pentru castigarea filerelor de cuponi la obligatiunile care se afla la comisiunile resp. la oficiele orfanali si in pastrearea la judecatorii, le sta de regula respectivilor administratori ai averei, câror'a si de altmintrea li se estradá cuponi la tempulu de pletire in voia de a-si esoperá temporariu estradarea obligatiunilor depozite spre scopulu de a castigá filerele de cuponi cele nóue resp. de a face insinuarea prescisa; numai in privintia acelor obligatiuni si anume acelor'a care se afla in Ardélu in depositu, a câror'a cuponi la tempulu platirei s'au obicinuit a se realisé de câtra oficiele depozitari sunt oficiele aceste indatorate a mijloci estradarea filerelor de cuponi la cas'a fondului de desarcinarea pamentului din Sabiiu pe lângă producerea obligatiunilor originali.

8. Blanquettele pentru consignatiuni se voru estradá la respectivele casse gratis.

Dela cancelari'a reg. fonsilvano-aulic.

Nr. 9—1

Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invatiatoriu din Furlucu in Comitatulu Carasiului, protopresbiteratulu Lugosiului se escrie prin acést'a concursu.

Cu acést'a statiune sunt impreunate urmatóarele emolumente anuale:

In bani gat'a 52 fl. 50 xr. v. a. in naturale: 10 metrete de grâu, 10 metrete de cucuruza 50 ponti de lardu; 50 ponti de sare, 8 ponti lumini, 8 orgii de lemne, 4 pentru invatiatoriu 4 pentru scolari si 2 jugere de pamentu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a-si inzestrá petitiunile lor concursuale timbrate cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, despre servitiulu de pâna aci si despre portarea lor morala si politica, si a le substerne Venerabilului Consistoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 10 Martiu a. c. calendariulu vechiu.

Din siedinti'a consistoriala tinuta in Caransebesiu la 3 Fauru 1866.

Nr. 7—3

EDICTU

Ioann Nanu din Selisce, Scaunulu aceluiași nume, in Transilvani'a, carele de optu ani au lasatu pre Soci'a lui legiuita Maria nascuta Ioann Salomie totu din Selisce, fâra a se sci loculu petrecerei lui se provóca prin acést'a, cá in temeiu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu sa se infatisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, cu câtu la din contra processulu matrimoniale asupra-i pornitu se va otári si fâra de elu dupa prescisa Canónelor S. biserici resaritene.

Sabiiu 1 Fauru 1866.

Redactoru respundiatoriu Nicolau Cristea.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tract. protop. alu Sabiiului I. Ioann Hanni'a Protopopu.

8—2

EDICTU.

Constantinu Ieremi'a, din Bacifalu, carele, pe candu erá sa-si dea duplic'a sea la actele procesului divortiale, ce curgea între elu si soci'asea Revec'a Bucuru Gaitanu, din Satulungu, s'a făcutu nevediatu cu acte cu totu inca din lun'a lui Augustu a. tr. fâra a se poté sci unde se afla, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu si o di sa se infatisieze inaintea subscrisului, câci la din contra se va decide divortiulu sociei sele si in absenti'a lui.

Brasiovu 5 Februarin 1866.

Iosifu Baracu, Protop. I alu Brasiovilui.

6—3

Concursu de licitatiune.

In 12 Aprile 1866 st. n. la 10 óre ante amédi, se va tîné in curtea metropolitana din Blasiu, minnuend'a licitatiune pentru cladierea unui podu de lemnu peste tirnav'a mare, tinatoriu de Dominiulu arhiepiscopescu.

Computulu speselor de didire — luandu afara materialulu de lemnu nelucratu, care se va prestá de câtra curte — face 8430 fl. v. a. —

Concurentii P. T. Domni maestrii de didire, pe lângă depunerea vadiului de 10% — cu ocaziunea licitatiunei tinende, au de a produce documentele despre sciintia architecturei, si unu documentu legalu despre cautiunea de 8430 fl. v. a. —

Planulu, Computulu si celelalte conditiuni se potu vedea la tota un'a óra in Cancelari'a Provisoratului subscrisu. —

Provisoratulu Metropolitanu.

8—3

Publicatiune de licitatiune.

In 13 Martiu st. n. 1866 se voru rearendá pe calea licitatiunei crescande pe tempulu pasiunatului in anulu 1866 in cancelari'a universitatii a natiunei sasesci in Sabiiu, piati'a mare nr. casei 183 in óre datinate oficióse muntii urmatori de pasiunatu.

Nr. pos.	teritoriulu muntelui	N u m i r e a	marimea fetei		pretiulu de incepere a licitatiunei	
			jugere	stingen	fl.	xr.
1	Giin'a:	Grópele de susu	794	600	50	—
2		„ de josu	452	890	50	—
3		Stias'a de susu	389	1000	60	—
4		Stias'a de josu	600	—	50	—
5		Hanesiu de susu	1676	1400	65	—
6		Hanesiu de josu	1686	1400	65	25
7		Groas'a de susu	1419	600	70	—
8		Groas'a de josu	1387	800	50	—
9	Orlatu:	Saracinu mare	1253	100	95	—
10		Saracinu de mijlocu	1413	900	230	—
11		„ „ lature	1141	700	161	—
12		Balintu mare	1101	900	103	10
13		Balintu micu	650	1000	100	10
14		Balu	929	1300	277	10
15		Furnic'a	1546	—	110	60
16		Oltiavu	1425	—	122	60
17		Stricatu	1750	—	89	10

Fia-care licitantu are inainte de licitatiune a depune vadeumu constatatoriu in bani in suma de 10% socotita dupa summ'a de incepere a licitatiunei, care vadeumu la acei, pe cari nu va remané arenda, se va dá innapoi; dara arendatorului numai atunci se va dá innapoi, seu i se va computá in summ'a de arenda, dupa ce va fi depusu cautiunea contractuala.

Conditionile mai speciale de arendare sunt si inainte de terminulu licitatiunei in cancelari'a susu numita a Universitatii natiunei sasesci in órele indatinate oficióse de vediatu.

Sabiiu in 7 Februarin 1866.

Dela universitate a natiunei sasesci.

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Febr. (7 Mart.) 1866.

Metalicele 5%	61 10	Actiile de creditu	143 90
Imprumutulu nat. 5%	63 20	Argintulu	101 90
Actiile de banca	735	Galbinulu	4 90

La nr. trecut din eróre s'a pusu nrulu foiei 16 — ceea ce e a se indreptá cu 15.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidieceane.